

Lastekaitseseaduse ja täitemenetluse seadustiku muutmise seadus

§ 1. Lastekaitseseaduse muutmine

Lastekaitseseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 11 tekst loetakse lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Lasteasutused ja lapsega töötavad isikud toetavad lastekaitse korraldust, pakkudes oma valdkonnas meetmeid abivajavale lapsele abi osutamiseks ja osaledes võrgustikutöös.“;

2) paragrahvi 14 lõike 1 punkt 6 ja § 15 lõike 2 punkt 4 tunnistatakse kehtetuks;

3) paragrahvi 15 lõike 2 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) kohaliku omavalitsuse üksuse nõustamine seoses lastekaitsejuhtumitega ja lapsele või perele sobivate meetmete leidmisel;“;

4) paragrahvi 15 lõike 3 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„4) lapse õiguste kaitseks ja heaolu tagamiseks juhiste, rakendussuuniste ja muude teabematerjalide väljatöötamine ning lastekaitsealase teavitustegevuse korraldamine;“;

5) paragrahvi 15 lõike 3 punkti 4¹ täiendatakse pärast sõna „lastekaitsetöötajate“ sõnadega „ja lastekaitsevaldkonna juhtide“;

6) paragrahvi 15 täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:

„(6) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 3 ja lõikes 5 nimetatud ülesannete täitja peab vastama käesolevas seaduse §-s 19 lastekaitsetöötajale sätestatud nõuetele.“;

7) paragrahvi 17 lõike 1 punktist 3 jäetakse välja sõna „viivitamata“;

8) paragrahvi 18 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Lastekaitsetöötaja on:

1) kohaliku omavalitsuse üksuse ametnik, kes täidab käesoleva seaduse § 17 lõike 1 punktides 3 ja 4 sätestatud ülesandeid;

2) Sotsiaalkindlustusameti ametnik, kes täidab käesoleva seaduse §-des 29¹ ja 33 sätestatud ülesandeid.“;

9) paragrahvi 28 täiendatakse lõigetega 4 ja 5 järgmises sõnastuses:

„(4) Enne käesoleva seaduse § 29 lõikes 5 nimetatud otsuse tegemist tuleb teha lapse abivajaduse eelhindamine, mille käigus hindab kohaliku omavalitsuse üksuse lastekaitsetöötaja sama paragrahvi lõigetes 3 ja 4 nimetatud eelduste olemasolu.“

(5) Juhtumikorralduse algatamisel tuleb käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud abivajaduse hindamine teha esimesel võimalusel, kuid hiljemalt kolme kuu möödumisel abivajavast lapsest teada saamisest.“;

10) paragrahvi 29 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Abivajavale lapsele abi osutamine on lapse heaolu toetava meetme kohaldamine viisil, mis tagab lapse turvalisuse ja võimestab last kasvatavaid isikuid ning vajaduse korral parandab lapse ja last kasvatava isiku vahelisi suhteid.

(2) Abi osutamisel tuleb rakendada võrgustikutööd, järgides juhtumikorralduse põhimõtteid sotsiaalhoolekande seaduses sätestatud korras. Juhtumipõhine võrgustikutöö käesoleva seaduse tähenduses on abivajava lapsega töötavate isikute ning teiste asjaomaste spetsialistide ja asutuste koostöös toimuv koordineeritud tegevus lapsele abi osutamisel.

(3) Kohaliku omavalitsuse üksuse lastekaitsetöötaja algatab juhtumikorralduse ja koordineerib juhtumit, kui abivajavale lapsele tuleb tema heaolu toetavaid meetmeid rakendada samal ajal mitmes lapse heaolu valdkonnas.

(4) Kui kohaliku omavalitsuse üksus saab teada lapsest, keda kasvatav isik on hädaohus olev täisealine perevägivalla ohver ohvriabi seaduse § 9 lõike 2 tähenduses, peab kohaliku omavalitsuse üksus algatama juhtumikorralduse lapsele abi osutamiseks ning tegema koostööd Sotsiaalkindlustusameti ja teiste täisealist ohvrit abistavate asutustega.

(5) Kohaliku omavalitsuse üksus peab kümne päeva möödumisel abivajavast lapsest teada saamisest tegema otsuse juhtumikorralduse algatamiseks või algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale lapsega töötavale isikule, arvestades käesoleva seaduse § 28 lõikes 1 sätestatut.

(6) Käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 nimetatata juhtudel võib lapse seadusliku esindaja nõusolekul juhtumit koordineerida lapsega töötav isik, kes tegutseb selles lapse heaolu valdkonnas, kus abivajadus ilmnes, arvestades käesoleva seaduse § 28 lõikes 1 sätestatut. Vajaduse korral kaasab juhtumit koordineeriv lapsega töötav isik võrgustikutöösse kohaliku omavalitsuse üksuse lastekaitsetöötaja.

(7) Abivajavale lapsele abi osutamisse tuleb kaasata laps ja teda kasvatav isik või lasteasutus, kus laps viibib. Abivajaduse hindamisel ja abi osutamisel tuleb lapsele selgitada tema õigusi tema vanust ja arengutaset arvestades sobival viisil. Lapsele tuleb tagada tema võimete kohane, iseseisev ja sõltumatu võimalus esitada lastekaitsetöötaja või lapsega töötava isiku tegevuse kohta arvamusi ja kaebusi.

(8) Kohaliku omavalitsuse üksus peab abivajava lapse abivajaduse hindamisel ja abi osutamisel välja selgitama ja dokumenteerima lapse arvamuse ning lisama selle lapsega seotud kohustuslikule juhtumiplaanile, kui eriseadus ei sätesta teisiti.

(9) Abivajava lapse juhtumiplaan ja selle muudatused toimetatakse kätte lapse seaduslikule esindajale. Abivajava lapse juhtumiplaan vaadatakse üle vähemalt üks kord aastas.

(10) Kohaliku omavalitsuse üksus lõpetab abivajava lapse juhtumikorralduse, kui:

- 1) juhtumiplaani osaks olevas tegevuskavas seatud eesmärgid on täidetud, lapse abivajadus on rahuldatud ning kuue kuu jooksul tegevuskava täitmisest ei ole ilmnenud uut abivajadust;
- 2) lapse elukohavahetuse tulemusena muutub lapsele abi osutav kohaliku omavalitsuse üksus;

- 3) laps saab täisealiseks;
- 4) laps sureb.“;

11) paragrahvi 30 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Hädaohus olev laps on abivajav laps, kes on oma elu või tervist vahetult ohustavas olukorras või kelle käitumine ohustab vahetult tema enda või teiste isikute elu või tervist.“;

12) paragrahvi 36 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Lasteasutuses viibival lapsel on õigus kellestki sõltumata võtta ühendust last kasvatava isiku, lastekaitsetöötaja, lasteabi ja õiguskantsleriga ning esitada neile lasteasutuse tegevuse kohta arvamusi ja kaebusi võimetekohasel viisil.“;

13) paragrahvi 36 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Lasteasutus peab tagama lapsele tema võimete kohase, iseseisva ja sõltumatu võimaluse esitada lasteasutuse tegevuse kohta arvamusi ja kaebusi. Lasteasutus peab lapse arvamused ja kaebused registreerima ning andma lapsele tema vanust ja arengutaset arvestades sobival viisil nende kohta viivitamata asjakohast tagasisidet. Vajaduse korral tuleb ette näha muudatused lasteasutuse igapäevaelu korralduses või muus lapsele olulises eluvaldkonnas.“;

14) seadust täiendatakse §-ga 36¹ järgmises sõnastuses:

„§ 36¹. Lasteasutuse osalemine võrgustikutöös

Lasteasutus peab looma tingimused, mis aitavad käesoleva seaduse § 34² lõikes 8 sätestatud juhul tagada lasteasutuse esindaja osalemise lapse abivajaduse hindamisel ja talle sobiva abi osutamisel lasteasutuse ülesannete piires.“;

15) paragrahvi 38 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Sotsiaalkindlustusamet teostab riiklikku järelevalvet käesoleva seaduse § 20 lõigetes 1–3, §-s 21, § 22 lõigetes 2–4, § 24 lõikes 3, §-des 27 ja 28, § 29 lõigetes 2, 6 ja 7, §-s 31, § 33 lõikes 4 ning §-des 36–37 sätestatud nõuete täitmise üle.“;

16) paragrahvi 40¹ tekst loetakse lõikeks 1 ning paragrahvi täiendatakse lõigetega 2 ja 3 järgmises sõnastuses:

„(2) Lastele sotsiaalteenuseid osutava lasteasutuse üle haldusjärelevalve teostamisel on Sotsiaalkindlustusametil lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatule õigus ilma lasteasutuse esindaja juuresolekuta küsida selgitusi lastelt, kes viibivad lasteasutuses teenuse saamise eesmärgil, ja nende seaduslikelt esindajatelt. Lapselt selgituste küsimiseks peab Sotsiaalkindlustusameti ametnikul olema asjakohane väljaõpe.

(3) Lapselt selgituste küsimisel tuleb talle selgitada selgituste küsimise põhjuseid ning kuulata laps ära tema vanust ja arengutaset arvestades sobival viisil.“;

17) seadust täiendatakse §-ga 41³ järgmises sõnastuses:

„§ 41³. Lastekaitsetöötaja nõuete kohaldamine Sotsiaalkindlustusameti teenistujatele

Isik, kes täidab Sotsiaalkindlustusametis käesoleva seaduse § 15 lõike 2 punktis 3 ja lõikes 5 ning §-des 29¹ ja 33 nimetatud ülesandeid, peab vastama käesoleva seaduse §-s 19 sätestatud nõuetele hiljemalt 2028. aasta 1. jaanuaril.“.

§ 2. Täitemenetluse seadustiku muutmine

Täitemenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 27 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtutäituril on õigus eemaldada täitetoimingut takistav isik. Kui täitmist takistatakse või kui takistamist on alust eeldada, võib kohtutäitur taotleda politseiametniku kaasamist täitetoimingusse.

(2) Politsei eemaldab kohtutäituri ettepanekul täitmistoimingu juurest isiku, kes täitmist takistab.

(3) Kui täitedokument näeb ette jõu kasutamise, teeb seda politsei kohtutäituri kaasamisel.“;

2) paragrahvi 179 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Täitemenetluse läbiviimisel lapse üleandmise ja lapsega suhtlemise võimaldamise asjades kohtutäitur:

1) kontrollib, et täitemenetluse osalised täidavad lapse üleandmise ja lapsega suhtlemise võimaldamise asjades kohtulahendi resolutsioonis sätestatud;

2) kaasab lapse üleandmise täitetoimingu juurde lapse elukohajärgse või erandina kohustatud isiku elukohajärgse kohaliku omavalitsuse esindaja, kellel on eriteadmised lastega suhtlemiseks;

3) kaasab vajaduse korral lapsega suhtlemise võimaldamise täitetoimingu juurde lapse elukohajärgse või erandina kohustatud isiku elukohajärgse kohaliku omavalitsuse esindaja, kellel on eriteadmised lastega suhtlemiseks;

4) kaasab politseiametniku täitetoimingusse, kui täitmist takistatakse või kui selle takistamist on alust eeldada.

(2) Täitemenetluses lapse üleandmise ja lapsega suhtlemise võimaldamise asjades kohaliku omavalitsuse esindaja:

1) kontrollib, et lapse huvid ja heaolu oleksid täitetoimingu tegemisel tagatud;

2) selgitab lapsele tema vanust ja arengutaset arvestades sobival viisil kohtulahendi sisu ja täitetoimingu eesmärki;

3) teeb lapsega suhtlemise võimaldamise asjades vajaduse korral kohtutäiturile ettepaneku täitetoimingu peatamiseks, kui selle jätkamine võib kahjustada lapse heaolu.

(3) Täitemenetluses lapse üleandmise ja lapsega suhtlemise võimaldamise asjades Politsei- ja Piirivalveameti ametnik:

1) tagab avaliku korra;

2) kasutab kohtulahendiga lubatud juhtudel jõudu kohtutäituri taotlusel.“;

3) seadustikku täiendatakse §-ga 179¹ järgmises sõnastuses:

„§ 179¹. Lapse üleandmise ja lapsega suhtlemise võimaldamise täitemenetluse läbiviimine ja tagamine

- (1) Kui kohustatud isik takistab sundtäitmist, teeb kohtutäitur sissenõudja avalduse alusel kohtule ettepaneku kohustatud isiku trahvimiseks. Hagita menetluses on avaldajaks sissenõudja ja puudutatud isikuks võlgnik. Trahv nõutakse sisse riigieelarvesse.
- (2) Esmakordsel trahvimisel ei ole trahvisumma väiksem kui 50 trahviühikut ega suurem kui 500 trahviühikut, korduval trahvimisel ei ole trahvisumma suurem kui 800 trahviühikut karistusseadustiku tähenduses.
- (3) Teistkordse trahvi määramise asemel võib määrata kohustatud isikule aresti käesoleva seadustiku §-s 62 sätestatud korras. Trahvi maksmine või aresti kandmine ei vabasta kohustatud isikut täitedokumentis ettenähtud toimingute tegemise, selle talumise või sellest hoidumise kohustusest.
- (4) Enne trahvi või aresti määramist kuulab kohus vajaduse korral lapse ära.
- (5) Lapse üleandmiseks või suhtlemise võimaldamiseks kohustatud isiku suhtes võib jõudu kasutada üksnes kohtulahendi alusel.
- (6) Kohus lubab lahendi täitmiseks jõudu kasutada üksnes juhul, kui muude vahendite rakendamine on jäänud või jääb tulemusteta või kui on vajalik lahendi kiire täitmine ning jõu kasutamist õigustab vajadus tagada lapse heaolu, mida ei ole muul viisil võimalik saavutada.
- (7) Kohtutäitur võib teha lapse elukohajärgsele või erandina kohustatud isiku elukohajärgsele kohalikule omavalitsusele ettepaneku paigutada laps ajutiselt hoolekandenasutusse, kui see on vajalik kohtulahendi täitmise tagamiseks.
- (8) Kohtutäitur teeb lapsega suhtlemise võimaldamise asjades otsuse täitetoimingu või täitemenetluse peatamiseks, kui lapsega seotud asjaolude tõttu ei ole võimalik täitetoimingut teha või täitemenetlust läbi viia. Kohaliku omavalitsuse esindajal on õigus teha kohtutäiturile ettepanek peatada täitetoiming, kui selle jätkamine võib kahjustada lapse heaolu. Kohaliku omavalitsuse esindaja ettepanekul tehtud täitetoimingu peatamise otsus ei ole edasikaevatav. Kohtutäitur väljastab kohaliku omavalitsuse esindajale õiendi täitetoimingu peatamise ettepaneku tegemise kohta.
- (9) Kui lapsega suhtlemise võimaldamise asjades ei ole võimalik täitetoimingut teha lapsega seotud asjaolude tõttu, teavitab kohtutäitur vanemat, et tal on võimalik pöörduda kohtu poole suhtluskorra muutmiseks.
- (10) Kohtutäitur lõpetab lapsega suhtlemise võimaldamise asjades täitemenetluse, kui täitetoiming on lapsega seotud asjaolude tõttu peatatud, kohtutäitur on vanemat kohtusse pöördumise võimalusest teavitanud ja vanem ei ole kuue kuu jooksul kohtusse pöördunud.“.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2025

Algatab Vabariigi Valitsus